21.04

gemeente Rheden

Raadsvoorstel

portefeuillehouder
D. Klomberg

begrotingsprogramma
4 Duurzaamheid

draagt bij aan Global Goal(s)
12 Verantwoorde consumptie en productie
13 Klimaatactie
9 Duurzame productie en infrastructuur
11 Duurzame steden en gemeenschappen

b en w-vergadering
7 december 2021

agendapunt
5

bijlage(n) ter inzage
1

rol raad
Ter besluitvorming

soort document
Raadsvoorstel en -besluit

voorbereidende vergadering
13 januari 2022

agendapunt

raadsvergadering
25 januari 2022

agendapunt

onderwerp
Routekaart Circulaire Economie.

INHOUD VOORSTEL

1 In te stemmen met de Routekaart Circulaire Economie d.d. 25 oktober 2021 en deze toe te voegen aan de economische visie;
2 in te stemmen met het reserveren van € 100.000,00 voor de uitvoering van projecten gerelateerd aan circulaire economie verdeeld over:
   - in 2022 € 50.000,00 uit de incidentele middelen van het klimaatbeleid 2019-2022; en
   - in 2023 € 50.000,00 via de kadernota.

1 Waartoe is het voorstel gedaan?

De vraag naar grondstoffen neemt wereldwijd sterk toe. Door de groeiende bevolking en de toenemende welvaart dreigen grondstoffen schaars te worden. Om de bevolking blijvend van de noodzakelijke voedsel en goederen te kunnen voorzien is een wezenlijke verandering in onze omgang met grondstoffen nodig. Nederland heeft zich als doel gesteld om de economie in 2050 100% circulair te laten zijn waarbij de ambitie is uitgesproken om het gebruik van primaire grondstoffen (bijv. metalen en fossiele grondstoffen) in 2030 al met vijftig procent te reduceren. In het Rijksprogramma Nederland Circulair staat beschreven hoe wij onze economie samen met onze partners kunnen ombuigen naar een toekomstbestendige, duurzame en circulaire economie[1].

De wereldwijde pandemie heeft laten zien dat de huidige economie sterk afhankelijk is van lange transportketens. In de circulaire economie wordt gestreefd naar kortere ketens met een hogere trede op de ladder van verwerking, meer lokale productie (denk bijvoorbeeld aan natuurinclusieve landbouw met lokale verkoop) en behoudt van kritieke grondstoffen in de regio. Hiermee wordt de economie minder afhankelijk van geopolitieke invloeden.

Circulaire economie is een transitievraagstuk waar de hele samenleving in komend decenium mee te maken krijgt; in overheidsbeleid en eisen aan en vragen van bedrijven. Als gemeente moeten wij hier aan bijdragen en doen dat bij voorkeur in regionaal verband omdat de keten niet bij de gemeentegrens stopt.

[1] Het gaat hier om een transitie naar een economie die voorziet in behoeften zonder onaanvaardbare milieudruk en uitputting van natuurlijke hulpbronnen.

Wat is de aanleiding?
In 2019 heeft de gemeenteraad het beleidskader 'Aan de slag voor een duurzaam klimaat' (2019-2022) vastgesteld. De ambitie is om in 2040 CO2-neutraal te zijn. Hiervoor verkennen wij, naast een gerichte aanpak op energiebesparing en de opwek van duurzame energie, ook nieuwe wegen als circulaire economie want de winning, verwerking en transport van grondstoffen is eveneens van invloed op onze CO2-uitstoot.

Het belang van de transitie naar een circulaire economie krijgt steeds meer de aandacht. In de afgelopen jaren heeft de gemeente Rheden al belangrijke stappen ondernomen. Vastgesteld zijn o.a.:
- de startnotitie circulaire economie (2016);
- een grondstofstromenanalyse (2017);
- ondertekening van de regionale ambitieverklaring circulaire GWW (2020);
- het inkoop- en aanbestedingsbeleid met circulariteit als één van de speerpunten (2020).

De Startnotitie circulaire economie (2016) gaf de start aan circulair denken en handelen in de gemeentelijk organisatie. De bovengenoemde beleidsuitgangspunten hebben in de afgelopen jaren bijgedragen aan het meer duurzaam en circulaire aanbesteden zoals de bouw van een duurzaam zwembad, circulaire deelaanbestedingen bij de bouw van het nieuwe gemeentehuis (zoals circulaire sloop en hergebruik van hout en meubilair), stimuleren van het hergebruik van asfalt of op kleinere schaal een pilot met luiers. Ook zijn er actieprogramma's opgezet met scholen. Tot slot merken wij dat bij nieuwe bouwprojecten, in lijn van de ambitieverklaring GGW, circulariteit een steeds belangrijkere rol gaat speelt.

Zonder afbreuk te doen aan de resultaten die de afgelopen jaren zijn behaald, dient ook erkent te worden dat de nodige stappen nog genomen moeten worden. Dat is niet enkel een constatering voor de gemeente Rheden maar mondiaal moet de transitie naar een meer circulaire economie voortvarender worden opgepakt.
Een mooie en noodzakelijke stap wordt gemaakt met het de Routekaart Circulaire Economie. Hiermee willen wij het gedachtengoed van het circulair handelen, naast het duurzaam handelen, langdurig en doelgerichter verankeren in onze gemeente. Hierin is opgenomen een Circulair beleidskader (zie bijlage 1, parafgraaf 2.4) met doelstellingen voor o.a. het gebruik van primaire grondstofen, hergebruik en circulaire bedrijvigheid.

2 Wat is het bestaand beleid c.q. kader?
- Europees actieprogramma Circulaire Economie (2020).
- Rijksbrede programma Circulaire Economie (2016).
- Grondstoffenakkoord (2017).
- Provinciaal kader Circulaire Economie (2019).
- Startnotitie Circulaire Economie (2016).
- Beleidskader 'Aan de slag voor een duurzaam klimaat' (2019-2022).
- Inkoop- en aanbestedingsbeleid (2020).
- Ambitieverklaring 'Circulair opdrachtgeverschap in de GWW-sector' (2020).
- Regionale agenda Groene Metropoolregio (2021).

3 Wat willen wij bereiken?
In 2050 moet de Nederlandse economie 100% circulair zijn. In 2030 moet Nederland al 50% minder primaire grondstoffen gebruiken. Alle gemeenten, waaronder Rheden, spelen hierin een belangrijke rol. In de Routekaart staan onze lokale doelstellingen per circulaire opgave genoemd. Bijvoorbeeld: de reductie van 50% primaire grondstoffenverbruik GWW in 2030. In aansluiting hierop zetten wij regionaal in op een Circulaire agenda binnen de Groene Metropoolregio. Met beide ontwikkelingen zetten wij in op bewustwording, kennisontwikkeling en innovatief circulair ondernemerschap dat moet leiden tot meervoudige waardecreatie. Hiermee dragen wij bij aan de volgende Global Goals:
- 9 (Duurzame Industrie en Infrastructuur).
- 11 (Duurzame steden en gemeenschappen).
- 12 (Verantwoorden consumptie en productie).
- 13 (Klimaatactie).

4 Wat gaan wij ervoor doen?

Circulariteit en circulair handelen worden nogal eens gelijk gesteld met duurzaam handelen. Circulair handelen vraagt echter meer en zit nog niet in ons dagelijks handelen. Waar duurzaam handelen steeds meer 'gewoon' is, wordt circulair handelen nog vaak als iets nieuws gezien. In komende jaren moet ook circulariteit en circulair handelen een vanzelfsprekendheid worden. Om deze omslag te realiseren zijn bewustwording en investeringen nodig. Hierbij gaat de kost voor de baat uit. Dit betekent dus ook dat het kostencomponent niet altijd meer doorslaggevend is. Deze Routekaart geeft ons kaders om de in de komende jaren deze omslag te maken en door te stappen naar een circulaire wereld.

Circulaire Economie bevindt zich op het snijvlak van duurzaamheid en economie. Circulair handelen is niet alleen een overheidstreven, het is en wordt steeds meer een onderdeel van (maatschappelijk) ondernemerschap. Dit is een reden voor het college van burgemeester en wethouders om nadrukkelijk een koppeling te maken met beide programma's.

Beleidskader onderdeel van duurzaamheid
Het voorliggende voorstel is opgesteld binnen het lopende klimaatprogramma.
Het beleidskader geeft vorm aan de wijze waarop de gemeente Rheden de komende jaren invulling wil geven aan Circulaire Economie. Hierbij is onderscheid gemaakt in drie taakvelden:

- Eigen organisatie.
- Buitenruimte.
- Samenleving.

In de komende maanden komt de focus in eerste instantie te liggen op gemeentelijke projecten en processen om hiermee zelf kennis en ervaring op te doen. Verder gaan wij meer aandacht besteden aan het circulaire bewustzijn in de organisatie. Dit betekent dat wij aan de 'voorkant' van elk project, in aansluiting op het gemeentelijk inkoop- en aanbestedingsbeleid, de kansen van circulariteit integraal afwegen. Wij doen dan kennis en ervaring op welke stappen (hoe klein ook) op dit moment haalbaar en betaalbaar zijn. In deze beginperiode zetten wij ook inspirerende voorbeelden van bedrijven en kennisinstellingen in het licht om ook de buitenruimte en samenleving erbij te betrekken. Wij zetten in op 'leren door samen te doen'.

Uitvoering als onderdeel van economie
Het Klimaatprogramma eindigt in 2022. De vormgeving van de Circulaire Economie heeft een tijdstraject dat voorbij 2022 gaat. De directe relatie van Circulaire Economie met (lokale) bedrijvigheid en ondernemerschap is voor het college van burgemeester en wethouders dan ook een reden om de voorliggende Routekaart Circulaire Economie en toekomstige beleidsontwikkeling onderdeel te laten zijn van het beleidsveld Economie.

<u>Aansluiting bij ambities Groene Metropoolregio</u>
De gemeente Rheden heeft zich gecommiteerd aan de regionale agenda van de Groene Metropoolregio. Circulaire Economie heeft een belangrijke plek binnen de Circulaire regio. Binnen de Circulaire regio worden onder andere de speerpunten circulaire bouw en infrastructuur en de Circualaire Economie (grondstoffen en ketens) benoemd.

Deze Routekaart sluit aan bij de oproep vanuit de Groene Metropoolregio om sterk in te zetten op duurzaam en circulair handelen en werken, en richt zich op de genoemde speerpunten. Dit is essentieel om, naast de locale ambities, ook de regionale circulaire ambitie te verwezenlijken. De Groene Metropoolregio biedt de mogelijkheid om zowel locale projecten breder uit te zetten in regio alsook om regionale projecten initiërend te laten zijn voor locale initiatieven. Daarnaast maakt de Groene Metropoolregio de verbinding mogelijk om een gezamenlijke (bedrijven, kennisinstellingen en overheden) regionale aanpak te formuleren waarbij wij de grondstoffen, energie, arbeid en kapitaal op een manier gaan gebruiken die volhoudbaar is richting de toekomst.

Belangrijke instrumenten die kunnen worden ingezet voor de verwezelijking zijn ondersteuning, informeren-presenteren, kennisoverdracht, helpen vorm geven en assistentie op projectniveau. Zo kunnen wij met lokale projecten, regionale ontwikkelingen versterken en andersom kunnen wij profiteren van van regionale kennis en ervaringen.

5 Wat zijn de financiële consequenties?

Onderdeel van de Routekaart Circulaire Economie is dat er projecten worden opgezet voor de eigen organisatie, de buitenruimte en de (economische) samenleving. Voor de uitvoering van circulaire projecten die bijdragen aan het invullen van het beleidskader zijn investeringen nodig. De hoogte van deze investeringen heeft een relatie met de mate waarin stappen worden gezet.

Hoewel enkele projecten mogelijk al in de komende maanden worden opgezet, worden de de projecten die een relatie hebben met het beleidsveld Economie bepaald in de nog op te stellen economische visie en uitvoeringsprogramma. Op dit moment wordt rekening gehouden met een budget van € 100.000,00 waarvoor besluitvorming wordt gevraagd, zie hiervoor bijgaande tabel:

Beschikbaar incidenteel klimaatbudget (totaal) conform de vastgestelde meerjarenbegroting	**€ 1.246.157,-**
Af: correctie zwerfafvalbeleid	**- €50.000,- (a)**
Af: geplande uitgaven conform programmaplan	-€ 1.061.157,-
Af: geplande uitgaven actieplan Circulaire Economie 2022	**-€ 50.000,- (b)**
Af: geplande uitgaven Burgerberaad Klimaat	-€ 180.000,-
Over/tekort	**-€ 95.000,-**

De financiële tabel wijkt op de punten a en b af van de financiële tabel uit het raadvoorstel burgerberaad. Hieronder vindt u een toelichting:

a) Er heeft een correctie van minus €50.000,- plaatsgevonden. Reden hiervoor is dat bij het klimaatbudget abusievelijk de kosten van het zwerfafvalbeleid zijn meegenomen als financiering;
b) Om het 'tekort' (punt a) op te vangen, is het voorstel om het gereserveerde budget voor Circulaire economie van €100.000,- voor 2022-2023 in te krimpen tot €50.000,- voor alleen 2022 om vervolgens bij de behandeling van de Kadernota en de Economische Visie in 2022 een aanvraag te doen voor aanvullende middelen voor 2023 (en verder).

Het gevraagde budget zal worden aangewend voor projecten in de komende twee jaren. De nieuwe economische visie en de uitwerking vanuit de Groene Metropool regio kan aanleiding zijn aanvullend budget aan te vragen. Mocht dat het geval zijn, dan wordt dit beargumenteerd aan de Raad voorgelegd.

gemeente Rheden

6 Wat zijn de risico's?

- *Samenwerking*: het thema Circulaire Economie raakt alle beleidsvelden in het sociale en ruimtelijke domein (intern en extern). Om verdere stappen te kunnen zetten in een Circulaire Economie is een open houding van alle partijen met ruimte voor verandering en innovatie essentieel.

- *Resultaat*: de transitie naar een Circulaire Economie is nog vrij onontgonnen terrein. de praktijk moet uitwijzen, wat de effecten zijn van de verschillende projecten op de doelstellingen.

- *Draagvlak*: de huidige coronacrisis heeft grote impact op de economie. De tijd moet uitwijzen, wat de (on-)mogelijkheden zijn voor de ontwikkeling van een volledige Circulaire Economie.

7 Wat is het draagvlak voor dit voorstel?

In de afgelopen jaren zijn er verschillende netwerkbijeenkomsten voor ondernemers over dit thema georganiseerd. Dit heeft bijgedragen aan de bewustwording, maar er is nog veel te doen. Circulaire Economie vraagt een andere manier van (overheids)handelen en ondernemen. Dit vraagt tijd, geld en ruimte voor innovatie van zowel de overheid als het bedrijfsleven. De noodzaak om hiermee aan de slag te gaan wordt door ondernemers erkend.

8 Hoe en met wie wordt er gecommuniceerd?

De Routekaart Circulaire Economie wordt na besluitvorming gepubliceerd op onze website watisjouwrheden.nl, onder de aandacht gebracht van de ondernemersverenigingen en toegevoegd aan de nieuwe economische visie.

9 Wordt er een evaluatie uitgevoerd?

De Routekaart wordt ingebracht in de economische visie en in een intergraal onderdeel van de Groene Metropool regio (Circulaire regio). Evaluatie van deze Routekaart Circulaire Economie zal binnen die kaders plaatsvinden.

De Steeg, 7 december 2021

Burgemeester en wethouders van Rheden,

Carol van Eert,
burgemeester.

Nadja Renkema,
secretaris.